

ТЕМА 9

СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІЗРАЇЛЬСЬКИХ СПЕЦСЛУЖБ

ПЛАН:

01 ВІДОМСТВО РОЗВІДКИ І СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАВДАНЬ, **МОССАД**

02 ЗАГАЛЬНА СЛУЖБА БЕЗПЕКИ ІЗРАЇЛЮ,
ШАБАК АБО ШИН-БЕТ

03 УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ ІЗРАЇЛЮ,
АМАН

ВСТУП

Ізраїльські спецслужби становлять надзвичайно розвинену і комплексну систему безпеки, що охоплює зовнішню і внутрішню розвідку, військову розвідку та безпеку.

Основними складовими цієї системи є Відомство розвідки і спеціальних завдань (Моссад), Загальна служба безпеки (Шабак або Шин-Бет) та Управління військової розвідки (АМАН).

Кожна зі служб спеціалізується на певній галузі: **Моссад** відповідає за зовнішню політичну розвідку і спецоперації, **Шабак** займається захистом внутрішньої безпеки та контррозвідкою, а **АМАН** здійснює військову й стратегічну розвідку, підтримуючи Збройні сили Ізраїлю у воєнних питаннях. Ця тріада служб ефективно доповнює одна одну, забезпечуючи багаторівневий захист держави.

1. ВІДОМСТВО РОЗВІДКИ І СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ, МОССАД (ЗОВНІШНЯ РОЗВІДКА)

Історія

Моссад був заснований у грудні 1949 року за ініціативою прем'єр-міністра Давида Бен-Гуріона як незалежна служба зовнішньої розвідки і спеціальних завдань.

Його створення стало відповіддю на потребу в централізованому органі, який міг би збирати розвідувальну інформацію за кордоном, а також виконувати спеціальні операції, що не підпорядковуються іншим військовим чи політичним структурам. В організації об'єдналися різноманітні передвоєнні і післявоєнні єврейські розвідувальні угруповання, набуті навички якої стали основою для подальшого розвитку Моссаду..

Функції:

- 1) **збір та аналіз зовнішньої розвідувальної інформації:** Моссад отримує дані про політичні, військові, економічні та наукові аспекти інших держав, спеціалізується на регіоні Близького Сходу й глобальних загрозах;
- 2) **проведення спецоперацій:** виконання таємних операцій за кордоном, включаючи викрадення, ліквідації, саботажі й диверсії проти ворогів Ізраїлю;
- 3) **контртерористична діяльність:** запобігання терактам на міжнародній арені, виявлення і ліквідація терористичних структур.
- 4) **інформаційна війна:** поширення як пропаганди, так і дезінформації з метою впливу на поведінку держав і організацій, протидія ворожим інформаційним кампаніям.
- 5) **технічний розвиток:** розробка і використання інноваційних технологій, зокрема у сферах кібербезпеки, стелс-операцій і електронної розвідки.
- 6) **аналітика:** підготовка стратегічних доповідей і рекомендацій для уряду та прем'єр-міністра.

Структура

Станом на сьогодні Моссад містить такі основні структурні елементи:

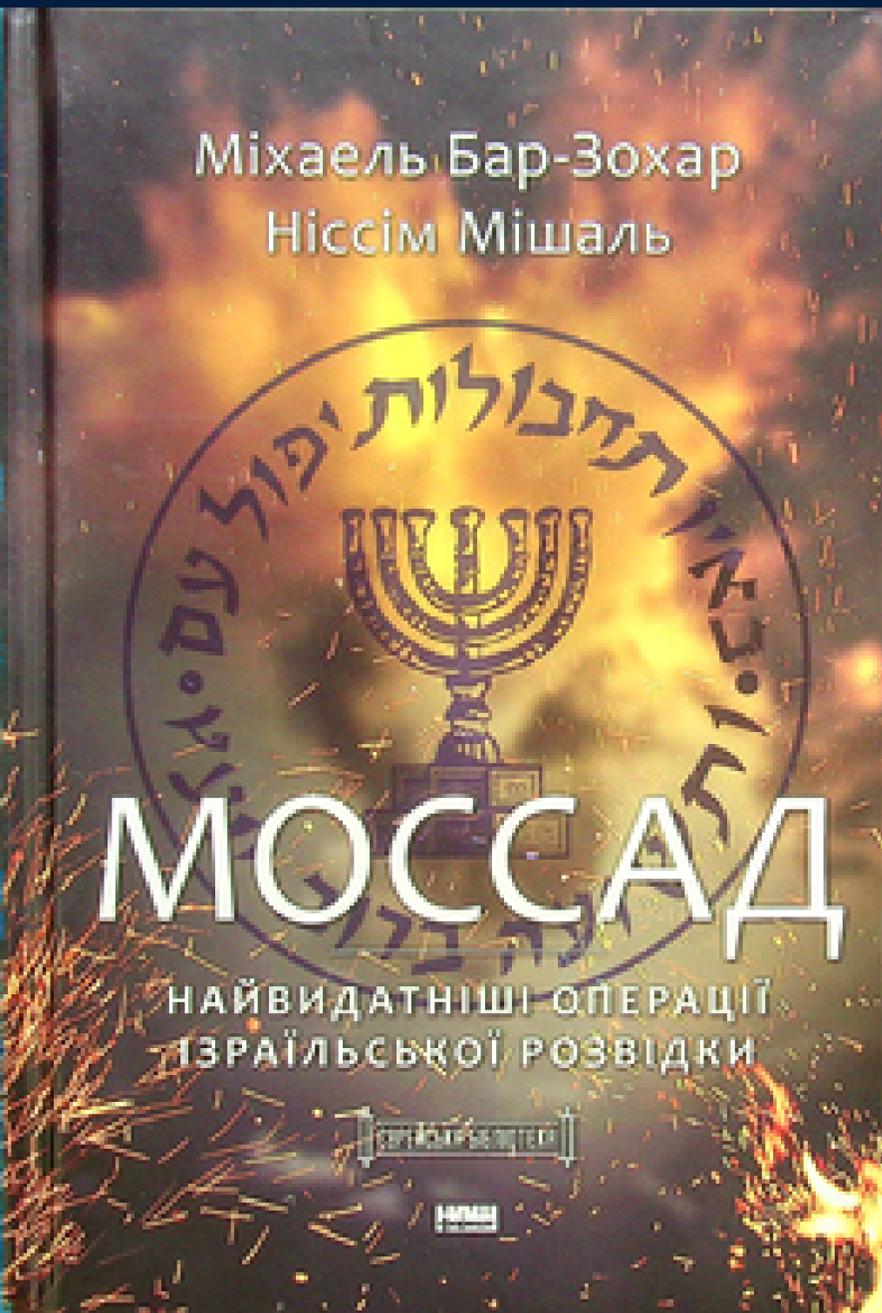
- 1) **Відділ агентурної розвідки (Tzomet)**: займається створенням і підтримкою складних агентурних мереж по всьому світу, збирає політичну, військову та економічну інформацію.
- 2) **Відділ політичних контактів**: спеціалізується на встановленні і підтримці невидимих або неофіційних каналів зв'язку з урядами і політиками країн, з якими Ізраїль не має дипломатичних відносин.
- 3) **Спеціальний підрозділ (Metsada)**: виконує операції високого ризику, включаючи стратегічні диверсії, саботажі, а також ліквідації ключових ворогів.
- 4) **Психологічний відділ (Lohamah Psichologit)**: відповідальний за проведення інформаційних війн, створення кампаній дезінформації та пропаганду.
- 5) **Відділ технологій**: розробляє і впроваджує високотехнологічне обладнання для підтримки оперативної діяльності.
- 6) **Аналітичний відділ**: проводить глибокий аналіз та оцінку зібраної інформації, готує довідки для керівних політичних і військових структур.

Керівництво

На сьогоднішній день директором Моссаду є **Давид Барнеа (David Barnea)**, призначений у червні 2021 року. Він має багаторічний досвід у розвідці та відзначається впровадженням інноваційних технологій, особливо у сфері кібербезпеки і цифрового моніторингу.

Барнеа підкреслює необхідність адаптувати оперативні методи до сучасних викликів, зокрема діяльності таких фігур, як Іран, та загроз зі сторони терористичних організацій.

Відомі кейси

Викрадення Адольфа Ейхмана (1960): один із найбільш вдалих і відомих епізодів у історії Моссаду. Ейхман, відповідальний за організацію Голокосту, був викрадений в Аргентині агентами Моссаду і доставлений в Ізраїль для судового розгляду. Операція була проведена в умовах повної секретності і стала прикладом ефективності ізраїльської розвідувальної служби.

Операція «Ентеббе» (1976): спецоперація із звільнення понад 100 заручників, захоплених терористами під час викрадення літака на шляху до Парижа. Хоча в операції брали участь військові підрозділи, розвідувальна підтримка Моссаду та аналітична робота були визначальними для успіху.

Кібератаки проти іранської ядерної програми: упродовж останніх років Моссад здійснює провідну роль у проведенні кібероперацій, спрямованих на сповільнення іранської програми зі створення ядерної зброї, включно із впливом на керування системами та інфраструктурою.

2. ШАБАК (ЗАГАЛЬНА СЛУЖБА БЕЗПЕКИ ІЗРАЇЛЮ, ШИН-БЕТ)

Історія

Створена у 1948 році як внутрішня служба безпеки Ізраїлю, Шабак відповідає за протидію терористичній діяльності, охорону державного ладу та захист суспільства від різноманітних загроз.

У перші роки після створення Ізраїлю Шин-Бет зіграв ключову роль у забезпеченні безпеки та стабільності в умовах воєн і нестабільності на Близькому Сході.

Функції:

1) **внутрішня контррозвідка**: захист країни від шпигунства і підривної діяльності зі сторони ворожих держав та організацій;

2) **протидія тероризму**: виявлення, розслідування і ліквідація терористичних загроз на території Ізраїлю та окупованих територій;

3) **охорона високопосадовців та стратегічних об'єктів**: забезпечення безпеки прем'єра, президента, зовнішньополітичних представництв і критичних об'єктів інфраструктури;

4) **інформаційна безпека**: контроль над інформаційними каналами для запобігання критичних витоків;

5) **моніторинг радикалізму**: виявлення екстремістських груп та радикальних рухів як серед арабського, так і єврейського населення;

6) **правозастосовна діяльність**: проведення допитів, затримання, превентивні операції щодо нейтралізації загроз.

Структура

1) **Арабський відділ:** спеціалізується на виявленні і нейтралізації терористичних загроз серед арабського населення та на окупованих територіях. Ретельно вивчає підпільні групи, розкриває мережі підтримки тероризму.

2) **Відділ контррозвідки серед ізраїльтян і іноземців:** бореться зі шпигунством, екстремізмом і можливими агентами в єврейських громадах.

3) **Відділ охорони:** забезпечує особисту безпеку високопосадовців, послів, стратегічних об'єктів, а також супроводжує об'єкти, що можуть стати мішенню.

Керівництво

Голову служби призначає прем'єр-міністр, Шабак безпосередньо підпорядковується йому, що підкреслює стратегічне значення служби для безпеки держави.

Нинішній голова – **Давид Зіні**, колишній військовий керівник, який очолив службу у жовтні 2025 року, після масштабних терактів у Ізраїлі.

Відомі кейси

Запобігання масштабним терактам у 1990–2000-х роках: Шин-Бет розкрив і нейтралізував низку терористичних груп, зокрема плани масштабних нападів, здійснивши викриття агентур і затримання ключових фігур.

Охорона після вбивства Іцхака Рабіна (1995): після політичного вбивства були впроваджені нові протоколи безпеки, посилено охорону політичних діячів та покращено координацію з іншими службами.

Операції проти Хамасу і Хезболли: багаторічна робота із розкриття терористичних мереж, конспіративне прослуховування, проникнення і проведення спецоперацій.

3. АМАН (УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ)

Історія

АМАН сформований у 1950 році як підрозділ Генерального штабу ЦАХАЛ для координації військових і стратегічних розвідданих. Військова розвідка відіграла ключову роль у кількох війнах Ізраїлю, допомагаючи своєчасно виявляти загрози і підтримувати операції на полі бою.

Функції:

1) **військова розвідка**: збір, обробка і аналіз інформації про бойовий потенціал, сили, готовність і наміри потенційного ворога на тактичному, оперативному і стратегічному рівнях;

2) **електронна і сигнальна розвідка (SIGINT)**: проводиться підрозділом 8200, зосереджуючись на перехопленні та розшифруванні комунікацій та кіберопераціях;

3) **технічна та наукова розвідка**: розробка інноваційних технологій (Unit 81) для розвідки і забезпечення переваги на полі бою;

4) **людська розвідка (HUMINT)**: організація агентурної мережі для infiltration в середовище противника;

5) **підтримка бойових операцій**: постачання актуальної розвідувальної інформації командуванню для ефективного прийняття рішень у військових діях;

6) **планування і координація розвідувальних операцій**: організація і контроль дій різних розвідувальних підрозділів армії в рамках єдиного плану.

Структура

Unit 8200: найвідоміший підрозділ електронної розвідки, що займається перехопленням комунікацій, кіберопераціями, аналізом даних.

Unit 81: спеціалізується на технічній розвідці і розробці інноваційних засобів розвідки та зброї.

Unit 504: відповідальний за збір розвідувальної інформації безпосередньо від агентів та спостерігачів.

Sayeret Matkal: елітний розвідувальний спецпідрозділ для виконання складних операцій поза межами країни.

Керівництво

Начальник АМАН призначається Главою Генштабу Ізраїльських Збройних Сил і відповідає перед міністром оборони.

З 21 серпня 2024 – відомство очолює **Шломі Біндер**.

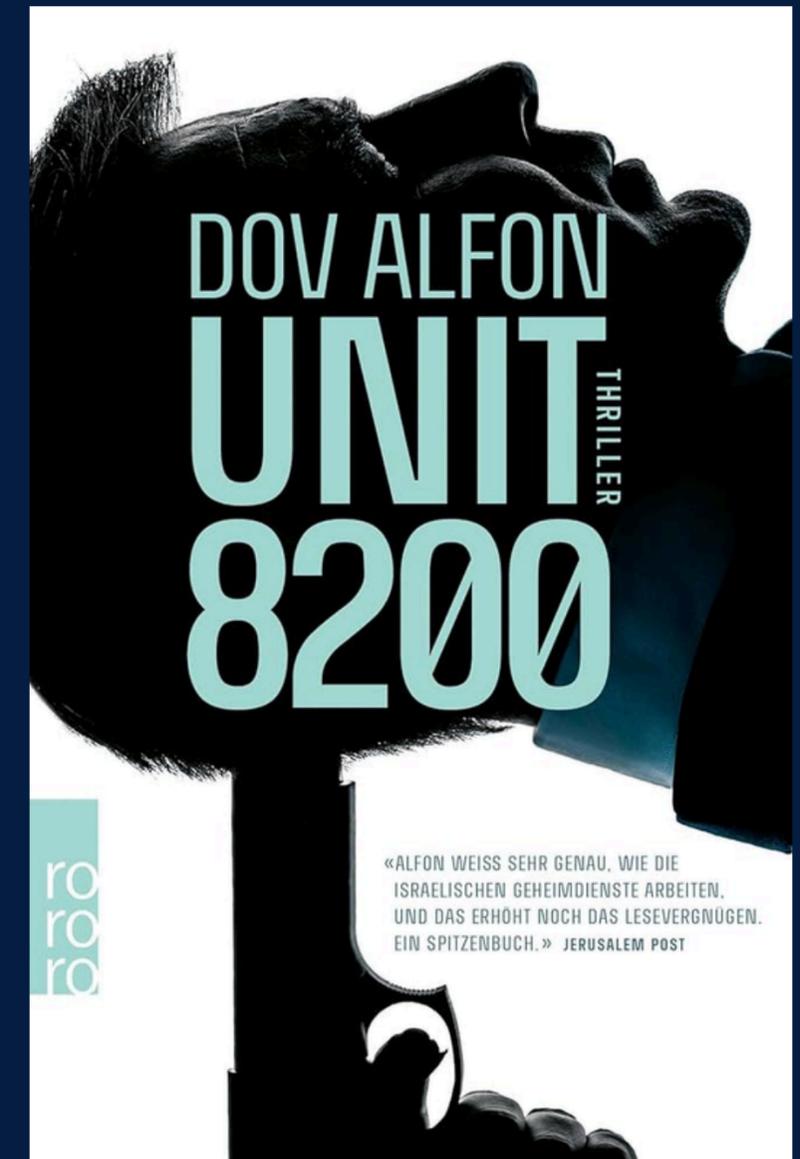

Відомі кейси

Війна Судного дня (1973): АМАН відіграв вирішальну роль у виявленні підготовки арабських країн до війни, попередивши Ізраїль про майбутній напад.

Операції в Лівані і секторі Гази: постійна підтримка бойових дій шляхом надання оперативної розвідувальної інформації і аналітики.

Unit 8200: вважається лідером світової кіберрозвідки, проводить складні операції з перехоплення даних і кіберзахисту, зокрема, у боротьбі з Іраном.

Висновок

Ізраїльська розвідувальна спільнота у складі Моссаду, Шабака і АМАН утворює унікальну багаторівневу систему безпеки й розвідки. Кожен орган має свою чітку сферу відповідальності, але вони об'єднуються для досягнення спільної мети – захисту Ізраїлю в найскладнішому регіоні світу.

Детальне вивчення функцій, структури і діяльності кожної спецслужби, а також аналіз конкретних операцій дає можливість краще зрозуміти їх роль у формуванні безпекового середовища та зовнішньополітичного курсу держави.

Список використаних джерел:

Бар-Зохар М, Мішаль Н. Моссад. Найвидатніші операції ізраїльської розвідки. 3-тє вид. Київ : Наш формат, 2023. 384 с. URL: [Джерела](#):

Бергман Р. Встань і вбий першим. Таємна історія ліквідацій ворогів Ізраїлю. Київ : Наш формат, 2025. 704 с.

Капитонов К.А. Израиль. История Моссада и спецназа. Киев : КНТ, 2021. 364 с.

Млечин Л.М. Моссад. Тайная война. Киев : КНТ, 2021. 528 с.

Прохоров Д.П. Спецслужбы Израиля. Москва : Олма-пресс, 2003 г. 384 с.

Шарафмал Ф. Готові до зустрічі з терористами: чим вражають бійці елітної спецслужби Уатат. 24 канал. 11 вересня 2021. URL: [Джерела](#):

Шарафмал Ф. Ізраїльські агенти Mossad: як діяла найтаємніша спецслужба у світі. 24 канал 21 січня 2020.

Список використаних джерел:

Як Ізраїль забезпечує оборону та безпеку країни за допомогою спецпризначенців. Ч.1. Defense Express. 26 червня 2021. URL: https://defence-ua.com/army_and_war/jak_izrajil_zabezpechuje_oboronu_ta_bezpeku_krajini_za_dopomogoju_spetspri_znachentsiv_ch1-4062.html

Як Ізраїль забезпечує оборону та безпеку країни за допомогою спецпризначенців. Ч.2. Defense Express. 27 червня 2021. URL: https://defence-ua.com/army_and_war/jak_izrajil_zabezpechuje_oboronu_ta_bezpeku_krajini_za_dopomogoju_spetspri_znachentsiv_ch2-4064.html

Kahana, Ephraim. Historical dictionary of Israeli intelligence. Oxford : The Scarecrow Press Inc., 2006. 370 p. URL: <https://www.lander.odessa.ua/doc/HistoricalDictionaryOfIsraeliIntelligence.pdf>

Kahana, Ephraim. Historical dictionary of Middle Eastern intelligence. Oxford : The Scarecrow Press, Inc., 2006. 370 p. URL: https://www.lander.odessa.ua/doc/The_A_to_Z_of_Middle_Eastern_Intelligence.pdf

Ian Black & Benny Morris. Israel's Secret Wars: A history of Israel's Intelligence Services. New York : Grove Press, 1991. 602 c. URL: https://www.betemunah.org/Israel's%20Secret%20Wars_%20A%20History%20of%20Israel's%20Intelligence%20Services.pdf

Thomas Indinopulos. Shin Beth's Blind Side. International Journal of Intelligence and Counterintelligence. 10, No. 1 (1997), pp. 91-96.

Відео:

Ізраїльські агенти Mossad (Моссад), Спецслужби. 24 канал. 21 січня 2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UmsmoQ9zOQs&list=PLPFbS9W3PNEr8SXh3343nAUxci6-RavXN&index=73> (22:38 хв.)

Моссад: секрети успіхів ізраїльської спецслужби. 10 запитань історіку. 27 серпня 2022. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YMxROF_QTeg&t=3s (45:10 хв.).

Моссад. Таємнича розвідка Ізраїля. Фарід говорить. 25 січня 2024. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UiEqrUKgu-M> (38:03 хв.).

Моссад. Як Ізраїль знищував своїх ворогів. VCHORA. 9 вересня 2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gPIRcKwlKus> (46:38 хв.).

Yamam (Ізраїль), Спецслужба. 24 канал. 11 вересня 2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Xw4lyvnM26O> (13:44 хв.).

Как бездействие и высокомерие израильской разведки ШАБАК привели к трагедии 7 октября. Сергей Ауслендер. 30 березня 2025. https://www.youtube.com/watch?v=_xlcdyIImMc (21:27 хв.).

ШАБАК против Биби: самое громкое дело в истории Израиля. Дубов. 22 квітня 2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=X5nRBhufaa8> (12:28 хв.).

Меїр Даган. Легендарний директор ізраїльського Моссаду із Херсонщини. Фарід говорить. 24 лист. 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=X1e2xpіcx3A>

Спис Ізраїлю: спецпідрозділи та спецслужби. АЗОВ. 24 квітня 2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=b2J5Vog6WGU> (48:00 хв.).

**Thank's For
Watching**

